

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องแบบการเรียนรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยในบทนี้ เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาแบบการเรียนรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เปรียบเทียบแบบการเรียนรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำแนกตามระดับชั้นปี สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 จำนวนทั้งสิ้น 1,000 คน ทำการส่งแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบวัดแบบการเรียนรู้ (Student Learning Styles Questionnaire) ของกราชาและไรช์แมน (Grasha and Reichman) ไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาสมบูรณ์ทั้งสิ้น 862 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.2
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกหรือทัศนคติที่มีต่อการเรียนแบบต่าง ๆ 6 แบบ คือ แบบอิสระ แบบหลีกเลี่ยง แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (1-5) ที่ให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว โดยแบบการเรียนรู้แต่ละแบบจะมีข้อความถาม 15 ข้อ รวมข้อความถามทั้งสิ้น

90 ข้อ ในแต่ละข้อของแบบการเรียงทั้ง 6 แบบ จะสลับที่ปะปนกันโดยผู้ตอบไม่สามารถทราบชื่อของแบบการเรียงแต่ละแบบ และข้อคำถามแต่ละข้อว่าเป็นของแบบการเรียงแบบใด ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือโดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 14 ท่าน พิจารณาแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิต จำนวน 50 คน และหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง 0.75

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบวัดแบบการเรียนไปวัดกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ โดยผ่านการประสานงานและความช่วยเหลือในการติดต่อตัวแทนนิสิตในคณะต่าง ๆ จากกองกิจการนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยความถี่ และหาร้อยละ สำหรับข้อมูลแบบการเรียน วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ของจำนวนนิสิตในแต่ละแบบการเรียน แบบการเรียนใดมีความถี่สูงสุด ถือว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ชอบแบบการเรียนแบบนั้น ต่อจากนั้นผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบความรู้สึกและทัศนคติเกี่ยวกับแบบการเรียนของนิสิตต่างระดับชั้นปี สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการทดสอบค่าไค-สแควร์ (Chi-Square, χ^2) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของการบรรยายตาราง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 862 คน พบว่า นิสิตระดับต้น (ชั้นปี 1 และ 2) มีจำนวน 492 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 ซึ่งมากกว่านิสิตระดับปลาย (ชั้นปีที่ 3, 4 และ 5) นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีจำนวนมากที่สุด คือ 384 คน คิดเป็นร้อยละ 44.5 และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับกลาง (2.26-2.99) มีจำนวนมากที่สุด คือ 492 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาแบบการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยส่วนรวม พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือสูงสุด (ร้อยละ 35.6) รองลงมาคือ แบบมีส่วนร่วม (ร้อยละ 30.5) โดยชอบแบบการเรียนแบบอิสระน้อยที่สุด (ร้อยละ 6.4) เมื่อจำแนกตามระดับชั้นปี สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

2.1 นิสิตระดับต้นและระดับปลาย ชอบแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงสุด (ร้อยละ 34.8 และ 36.8 ตามลำดับ) และชอบแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รองลงมา (ร้อยละ 30.1 และ 31.1 ตามลำดับ) โดยที่ชอบแบบการเรียนรู้แบบอิสระน้อยที่สุด (ร้อยละ 6.7 และ 5.9 ตามลำดับ) เหมือนส่วนรวม

2.2 นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ชอบแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงสุด (ร้อยละ 36.2, 36.5 และ 33.5 ตามลำดับ) และชอบแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รองลงมา (ร้อยละ 31.8, 34.2 และ 23.9 ตามลำดับ) โดยที่ นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ชอบแบบการเรียนรู้แบบอิสระน้อยที่สุด (ร้อยละ 6.0 และ 4.6 ตามลำดับ) เหมือนส่วนรวม ในขณะที่ นิสิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ชอบแบบการเรียนรู้แบบอิสระและแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุดเท่ากัน (ร้อยละ 9.2)

2.3 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง (ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป) ระดับกลาง (2.26-2.99) และระดับต่ำ (ตั้งแต่ 2.25 ลงมา) ชอบแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงสุด (ร้อยละ 35.0, 38.2 และ 28.7 ตามลำดับ) และชอบแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รองลงมา (ร้อยละ 32.0, 32.9 และ 21.6 ตามลำดับ) โดยที่ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง (ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป) และระดับกลาง (2.26-2.99) ชอบแบบการเรียนรู้แบบอิสระน้อยที่สุด (ร้อยละ 6.4 และ 5.5 ตามลำดับ) เหมือนส่วนรวม ในขณะที่ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ (ตั้งแต่ 2.25 ลงมา) ชอบแบบการเรียนรู้แบบอิสระและแบบแข่งขันน้อยที่สุดเท่ากัน (ร้อยละ 9.0)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกและทัศนคติเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่างระดับชั้นปี สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการทดสอบทางสถิติด้วยค่า ไค-สแควร์ (Chi-Square) ปรากฏผลดังนี้

3.1 ระดับชั้นปี ไม่มีความสัมพันธ์กับแบบการเรียนรู้ที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.2 สาขาวิชา ไม่มีความสัมพันธ์กับแบบการเรียนรู้ที่ระดับนัยสำคัญ .01

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับแบบการเรียนรู้ที่ระดับนัยสำคัญ

.01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับต้นและระดับปลายมีความสัมพันธ์กับแบบการเรียนรู้ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กับแบบการเรียนรู้ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตสาขาวิชา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ไม่มีความสัมพันธ์กับแบบการเรียนรู้ที่ระดับนัยสำคัญ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปรากฏข้อค้นพบที่น่าสนใจ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ชอบแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงสุด และชอบแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมรองลงมา โดยชอบแบบการเรียนรู้แบบน้อยที่สุด การที่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ชอบแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในสังคมปัจจุบันต้องการสร้างเสริมให้นิสิตนักศึกษาที่มีความร่วมมือ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ (สำออง ศรีนิลทา, 2528) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็มีนโยบายที่สนับสนุนให้นิสิตรู้จักการทำงานร่วมกัน มีความสามัคคีในหมู่คณะ เสียสละต่อส่วนรวม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2533-2534) การผลิตบัณฑิตเห็นการออกไปทำงานและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533, อรอนงค์ นัยวิกุล, ชาริณี รอดสน, สัมภาษณ์) ในการจัดหลักสูตรการศึกษาจึงเน้นเนื้อหาวิชาที่สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบุคคล ใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เน้นการทำงานเป็นกลุ่มในลักษณะที่ให้นิสิตมีความร่วมมือกัน (วินิจ วิจารณ์, อรอนงค์ นัยวิกุล, ชาริณี รอดสน, อารย์ นวลอินทร์, วิริยา บุญชัย, อมรา ทองปาน, อังสุมาลย์ จันทราบัตย์, สัมภาษณ์) หลักสูตรและการเรียนการสอนแบบนี้จึงสอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ที่นิสิตชอบคือ แบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วม ซึ่งกราชา และ ไรช์แมน (Grasha & Reichman) ได้อธิบายแบบการเรียนดังกล่าวว่า มีลักษณะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูง เป็นแบบการเรียนที่มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างกลุ่มเพื่อน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความสามารถซึ่งกันและกัน ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีการช่วยเหลือกันในการค้นคว้าหาความรู้ให้กว้างขวางลึกซึ้ง ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และให้ความร่วมมือกับอาจารย์เป็นอย่างดี ชอบที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น กิจกรรมการเรียนการสอนของการเรียนแบบร่วมมือ และแบบมีส่วนร่วมมักจะจัดในลักษณะการทำงานเป็นกลุ่ม เน้นการแสดงความคิดเห็นร่วมกันมากกว่าที่จะมีการทำงานเป็นรายบุคคล มีปฏิสัมพันธ์สูงระหว่างผู้เรียนกลุ่มเพื่อนและผู้สอน (Grasha and Reichman, 1978) นอกจากนี้ การเรียนแบบร่วมมือยังมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของวัยของนิสิตนักศึกษา ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เพราะพวกเขาต้องการการยอมรับของกลุ่มเพื่อนและสังคมที่เขา

อยู่ ซึ่งวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) กล่าวว่า พวกวัยรุ่นตอนปลายนี้เข้ามหาวิทยาลัยด้วยความกระหายที่จะอยากรู้อะไรเห็น เติมใจที่จะทำงาน และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับกลุ่มเพื่อน

นอกจากการจัดหลักสูตรดังกล่าวแล้ว ระบบการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยังเอื้อต่อการเรียนแบบร่วมมือและมีส่วนร่วมด้วย ดังผลงานวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2527) ที่พบว่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดในด้านบรรยากาศการเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สุนิภา วิไลวงษ์ (2530) ในเรื่อง การศึกษาปฏิบัติการนิสิตนักศึกษาต่อสถาบันในมหาวิทยาลัยของรัฐใน กรุงเทพมหานคร ที่มีนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นหนึ่งในกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัย พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจในคุณภาพการสอน และความสัมพันธ์กับอาจารย์ อาจารย์มีประสิทธิภาพการสอนที่ดีให้ความช่วยเหลือนอกเวลาเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและงานในวิชาที่เรียน อาจารย์มีความละเอียดอ่อนพอที่จะเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของนิสิต อีกทั้งนิสิตยังมีความพึงพอใจมากในรูปแบบการสอนที่มอบหมายงานให้นิสิตทำเป็นกลุ่ม ชอบรูปแบบการสอนที่เปิดโอกาสให้นิสิตเรียนโดยอิสระและมีส่วนร่วมในการทำงานกับกลุ่มเพื่อน รวมทั้ง ได้สัมผัสสภาพความเป็นจริงนอกห้องเรียน ฉะนั้นการสอนของอาจารย์ที่ดีเหมาะกับนิสิตจึงควรส่งเสริมกระบวนการเรียนเป็นกลุ่มให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด เห็นที่ตัวนิสิต (Student Centered) เน้นการเรียนรู้อย่างตนเองและให้นิสิตมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน มิใช่เป็นผู้นำแต่เพียงอย่างเดียว (Kilgo, 1970) ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เลกซ์ (Lex, 1975) ที่พบว่า นิสิตชอบการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มมาก เพราะมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นของตนเองและรู้สึกอิสระในการเรียน ซึ่งเป็นแรงจูงใจทำให้นิสิตอยากมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไม่ได้มีเพียงระบบการเรียนการสอนเท่านั้นที่ส่งเสริมให้นิสิตชอบการเรียนแบบร่วมมือ และแบบมีส่วนร่วม ชมรมวิชาการต่าง ๆ ก็มีส่งเสริมด้วย เนื่องจากกิจกรรมนิสิตเหล่านี้ ช่วยให้นิสิตได้มีกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัย พัฒนาให้นิสิตรู้จักการทำงานร่วมกัน คือ รู้จักการเป็นผู้นำ ผู้ตาม รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ และบทบาทของตนเอง อีกทั้งได้จัดตั้งหอพักขึ้นภายในมหาวิทยาลัย ผูกให้นิสิตรู้จักการใช้ชีวิตร่วมกันกับกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังมีหอสมุดกลางที่ได้มาตรฐาน เป็นแหล่งรวบรวมเอกสาร ข่าวสาร ตำรา และสารสนเทศต่าง ๆ อันจะส่งเสริมให้นิสิตสามารถศึกษาค้นคว้า เป็นอิสระด้วยตนเองได้อีกด้วย

สำหรับแบบการเรียนรู้ที่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ชอบน้อยที่สุดคือ แบบการเรียนรู้แบบอิสระ แบบการเรียนรู้นี้เป็นลักษณะของผู้เรียนที่ชอบคิดด้วยตนเอง ชอบที่จะทำงานด้วยความคิดของตนเอง แต่ก็รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เขาจะตั้งใจเรียนในเนื้อหาวิชาที่รู้สึกว่าคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Grasha and Reichman, 1978) นิสิตพวกนี้มักจะเป็นพวกที่เข้ามาหาวิทยาลัยเพื่อต้องการเรียน ได้แก่ นิสิตที่เลือกเข้ามาเรียนในคณะและมหาวิทยาลัยที่ชอบและสอบเข้าได้ หรือพวกที่สอบเข้าเรียนในคณะที่ไม่ชอบ แต่มีความต้องการที่จะเรียน นิสิตประเภทนี้เมื่อเข้าเรียนแล้วจะตั้งใจเรียนปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่มหาวิทยาลัยวางไว้ มีความกระตือรือร้นในการศึกษาเพราะมีแรงจูงใจคือ ความต้องการที่จะได้รับปริญญาบัตร (เดือนใจ ชิวภักดี, 2516) นิสิตจะมีความเป็นอิสระและมักจะแยกตัวจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งลักษณะของแบบการเรียนรู้แบบอิสระนี้จะพบน้อยหรือไม่ปรากฏเด่นชัดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอนในลักษณะที่มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างนิสิตกับนิสิต และนิสิตกับอาจารย์ และเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2533-2534, วิริยา บุญชัย, อรอนงค์ นัยวิกุล, อาจารย์ นวลอินทร์, สัมภาษณ์) ประกอบกับนิสิตมองเห็นว่า พวกเขาจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดด้วยการร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นความสามารถซึ่งกันและกัน จึงทำให้รูปแบบการเรียนรู้ออกมาในลักษณะของการทำงานเป็นกลุ่ม เน้นการแสดงความคิดเห็นร่วมกันมากกว่าการทำงานเป็นรายบุคคล หรือการทำงานเดี่ยว ซึ่งเป็นลักษณะของแบบการเรียนรู้แบบอิสระ ที่พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ชอบน้อยที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความรู้สึกและทัศนคติเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่างระดับชั้นปี สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 จากการเปรียบเทียบระดับชั้นปีกับแบบการเรียนรู้ พบว่า ระดับชั้นปีไม่มีความสัมพันธ์กับแบบการเรียนรู้ กล่าวคือ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน ชอบแบบการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องแบบการเรียนรู้ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล (2525) ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอก ของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ของอุไรรัตน์ ศรีสวย (2527)

และผลการวิจัย เรื่อง แบบการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร ของพรทิพย์ บุฑูรอด (2534) ที่พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน ชอบแบบการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ลักษณะการเรียนรู้การสอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นไปตามหลักสูตรที่เน้นเนื้อหา ที่สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบุคคล ซึ่งทำให้นิสิตมีลักษณะแบบร่วมมือเหมือนกัน ลักษณะการเรียนรู้ของนิสิตจึงไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นชั้นปีใด และจากการสัมภาษณ์ คณาจารย์ในคณะวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็ไม่พบความแตกต่างของแบบการเรียนรู้ของนิสิตต่างระดับชั้นปีได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตต่างระดับชั้นปีกันจะมีวิธีเรียนไม่ค่อยแตกต่างกัน ส่วนใหญ่นิสิตจะช่วยเหลือกัน มีการติวกันระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง (อารีย์ นวลอินทร์, สัมภาษณ์) หรือในคณะอุตสาหกรรมเกษตร และคณะมนุษยศาสตร์ ถ้ามองโดยภาพรวม นิสิตต่างระดับชั้นปีลักษณะการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน จะขึ้นอยู่กับลักษณะของวิชาที่เรียนในหลักสูตรมากกว่า (อรอนงค์ นัยวิกุล, ฮารินี รอดสน, สัมภาษณ์) คณะเกษตร ธรรมชาติของรายวิชานิสิตจะต้องร่วมมือและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่แล้ว ฉะนั้นลักษณะการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นปี จึงไม่แตกต่างกัน (อังศุมาลย์ จันทราบัตย์, สัมภาษณ์) คณะวิทยาศาสตร์ รายวิชาจะเน้นการปฏิบัติและการทดลองเหมือน ๆ กัน ทุกชั้นปี (อมรา ทองปาน, สัมภาษณ์) ในทำนองเดียวกัน คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ หลักสูตรก็จะเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และการฝึกปฏิบัติเหมือน ๆ กัน ทุกชั้นปี (วินิจ วีรยางกูร, สัมภาษณ์) หรือแม้แต่คณะศึกษาศาสตร์ลักษณะการเรียนรู้ก็ไม่แตกต่างกัน นิสิตจะให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกันได้ดี ทุกชั้นปี (วิริยา บุฑูชัย, สัมภาษณ์) จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่า โดยภาพรวมแต่ละคณะจะไม่พบความแตกต่างในระดับชั้นปี ดังนั้นแบบการเรียนรู้ของนิสิตทั้งระดับต้นและระดับปลาย ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จึงไม่แตกต่างกัน โดยจะชอบแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเหมือนกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในแบบการเรียนรู้แต่ละแบบจะสังเกตได้ว่า นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ระดับต้นจะชอบแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพาสูงกว่านิสิตระดับปลาย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนิสิตระดับต้นเป็นนิสิตใหม่ ไม่คุ้นกับการเรียนในระบบมหาวิทยาลัย เข้ามหาวิทยาลัยด้วยความรู้สึกที่ว่า เหว ได้พบระบบการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากที่เคยเรียนมา ไม่คุ้นเคยกับการเรียนแบบจดคำบรรยาย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการใช้แหล่งประโยชน์ต่าง ๆ ทางการศึกษา อีกทั้งได้พบสังคมใหม่ และต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคม เขาจึงต้องการความช่วยเหลือและมีความรู้สึกต้องการการพึ่งพาสูง จากอาจารย์ เพื่อน และรุ่นพี่ ในขณะที่นิสิตระดับปลาย ซึ่งเป็นนิสิตปีสูง ได้ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมานานพอสมควรได้

เรียนรู้และมีประสบการณ์ พัฒนาการเข้าสู่ผู้ใหญ่มากขึ้น มีลักษณะเป็นรุ่นพี่ที่ต้องให้คำแนะนำ ช่วยเหลือรุ่นน้องที่เข้ามาเป็นนิสิตใหม่ ความรู้สึกพึ่งพาจึงน้อยลงกลายเป็นความช่วยเหลือ ด้วยเหตุนี้นิสิตระดับต้นจึงมีลักษณะแบบพึ่งพาส่งกว่านิสิตระดับปลาย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับที่ประ โยชน์ คุปต์กาญจนกุล (2525) ทำการวิจัยพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีแบบการเรียนแบบพึ่งพามากกว่าชั้นปีอื่น ๆ และนิสิตชั้นปีที่ 4 มีแบบการเรียนแบบพึ่งพาน้อยที่สุด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของลักษณะ มีนะนันท์ และรุจิเรศ ชาญรักษ์ (2528) ที่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีแบบการเรียนแบบพึ่งพาส่งกว่าชั้นปีที่ 3 และ 4

2.2 จากการเปรียบเทียบสาขาวิชากับแบบการเรียนพบว่า สาขาวิชาไม่มีความสัมพันธ์กับแบบการเรียน กล่าวคือ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เรียนต่างสาขาวิชากัน ชอบแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน โดยนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ และสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ต่างชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือเหมือนกัน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์คณาจารย์ในคณะวิชาต่าง ๆ พบว่า นโยบายด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สนับสนุนให้นิสิตรู้จักการทำงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละคณะจึงเห็นการเรียนการสอนที่ออกมาในรูปของการทำงานกลุ่ม ธรรมชาติของรายวิชาส่วนใหญ่จะเห็นการปฏิบัติการมากกว่าการบรรยาย ซึ่งการปฏิบัติการส่งผลให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนได้มากกว่า ทำให้นิสิตต้องรวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันศึกษาค้นคว้า ทดลอง ดังจะเห็นได้จากสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เนื้อหาวิชาจะเน้นหนักทางการนำวิชาการไปประยุกต์ใช้ มีการปฏิบัติการทดลองต่าง ๆ งานค้นคว้าเทคโนโลยีใหม่ ๆ รายวิชาที่ศึกษามีทั้งการบรรยายและการปฏิบัติการควบคู่กัน โดยจะเน้นหนักไปในทางการปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จริง เห็นจริงมากกว่า (อารีย์ นวลอินทร์, อมรา ทองปาน, สัมภาษณ์) ดังเช่นในคณะเกษตร คณะวนศาสตร์ คณะประมง คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ หลักสูตรการเรียนการสอนจะมีการฝึกภาคปฏิบัตินอกสถานที่ เพื่อฝึกความชำนาญตามแนวทางของแขนงวิชา (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2533-2534) ซึ่งการลงมือปฏิบัติและการฝึกภาคสนามนอกสถานที่ นิสิตจะต้องทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นิสิตต้องมีการปรึกษาหารือ ช่วยกันศึกษาค้นคว้าและทดลอง (อังศุมาลย์ จันทราทิตย์, อารีย์ นวลอินทร์, สัมภาษณ์) คณะอุตสาหกรรมเกษตร รายวิชาจะเน้นทางด้านปฏิบัติการเนื่องจากเป็นสายวิชาชีพ ลักษณะของงานในวิชาและเครื่องมือเครื่องใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้เกิดการ

ทำงานกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ มีการฝึกงานร่วมกัน นโยบายคณะ เน้นให้เด็กเกิดความร่วมมือ (อรอนงค์ นัยวิกุล, สัมภาษณ์) หรือแม้แต่ในคณะวิทยาศาสตร์มีการปฏิบัติการในห้องทดลอง ตั้งแต่นิสิตเริ่มเข้ามาศึกษาในปีแรก และจะมีการปฏิบัติการมากขึ้นในปีที่สูงขึ้นไป ซึ่งการปฏิบัติการทำให้นิสิตเกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมกันในการเรียนการสอน (อมรา ทองปาน, สัมภาษณ์) ลักษณะ เช่นนี้ทำให้นิสิตต้องทำงานเป็นกลุ่ม การที่นิสิตได้ทำงานเป็นกลุ่มเป็นการกระตุ้นให้นิสิตได้ร่วมกันทบทวนกันคิด ใช้เวลาในการค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติม ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ (สุนิภา วิโลงษ์, 2530) นิสิตมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและอาจารย์ ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือ

สำหรับสาขาวิชาสังคมศาสตร์ เนื้อหาวิชามีความสัมพันธ์กับสาขาอื่น และเกี่ยวข้องกับสังคม ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ ฉะนั้นการศึกษาอย่างเดียวก่อให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนการสอนจะต้องอภิปรายถกเถียง นิสิตจะต้องมีส่วนร่วมในการอภิปราย (ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล, 2525) จากการสัมภาษณ์อาจารย์ทางด้านสังคมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า รายวิชาทางสังคมศาสตร์จะเป็นลักษณะของการทำงานกลุ่มมากกว่าการทำงานเป็นรายบุคคล (วีรียา บุญชัย, สัมภาษณ์) ในคณะสังคมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ การศึกษาตลอดหลักสูตรจะมีการฝึกสอน ฝึกงาน หรือการปฏิบัติการ และการศึกษา นอกสถานที่เพื่อให้เกิดประสบการณ์ (คู่มือนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2533-2534) บรรยากาศในการเรียนการสอนจะ เน้นให้นิสิตรู้จักกันและคุ้นเคยกัน สนับสนุนให้นิสิตได้แสดงความคิดเห็นใช้ประชาธิปไตยในการเรียนการสอน มีการปะทะสัมพันธ์กันมากระหว่างนิสิตกับนิสิต และนิสิตกับอาจารย์ (วีรียา บุญชัย, สัมภาษณ์) คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ รายวิชา เน้นการฝึกปฏิบัติการมากกว่าการบรรยายเช่นกัน มีการใช้กรณีศึกษา และการฝึกงานนอกสถานที่ การฝึกปฏิบัติทำให้นิสิตได้มีการปรึกษาหารือร่วมมือกันมากกว่าการบรรยาย (วินิจ วีรียงกูร, สัมภาษณ์) ส่วนสาขาวิชามนุษย์ศาสตร์ ซึ่งได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์หลักสูตรจะมีองค์ประกอบ ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ หลักทฤษฎี และภาคปฏิบัติ (คู่มือนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2533-2534) โดยรายวิชาจะ เน้นหนักไปทางการปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการรู้อย่าง มากกว่า (ชารินทร์ รอดสน, สัมภาษณ์)

จากลักษณะการจัดหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ลักษณะวิชามีส่วนทำให้นิสิตต้อง เข้าชั้นเรียน เพื่อฟังคำบรรยาย และเข้ากลุ่มเพื่อลงมือปฏิบัติและ ออกฝึกงานนอกสถานที่ ทำให้นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน จึงเป็นผลทำให้นิสิตทุกสาขาวิชา

มีแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ และลักษณะแบบการเรียนรู้แต่ละสาขาวิชาจึง ไม่แตกต่างกัน ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่อง แบบการเรียนรู้ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของประ โยชน์ คุปต์กาณูจนกุล (2525) ที่พบว่า นิสิตต่างสาขาวิชาก็มีแบบการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

2.3 จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับแบบการเรียนรู้ ผลการ วิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับแบบการเรียนรู้ กล่าวคือ นิสิตที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ชอบแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แมดด็อกซ์ (Maddox, 1963) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีนิสัยใน การเรียนรู้แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น มีความยุ่งยาก ซับซ้อนมาก มีองค์ประกอบมากมายที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งความ แตกต่างอาจจะมาจากลักษณะที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียนเอง ทั้งทางด้านสติปัญญา และด้านที่ไม่ใช่ สติปัญญา ซึ่ง ได้แก่ ความถนัด ความรู้พื้นฐานเดิม ความสนใจ ทศนคติในการเรียน นิสัยในการ เรียน และแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ หรืออาจจะมาจากสภาพแวดล้อม ซึ่ง ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ (ประ โยชน์ คุปต์กาณูจนกุล, 2525) รวมทั้งบรรยากาศภายในสถาบัน ซึ่ง ได้แก่ การมี หอสมุดที่ได้มาตรฐานเหมาะแก่การศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ การอยู่หอพักภายในมหาวิทยาลัย บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียน คุณภาพของอาจารย์ผู้สอน และความสัมพัทธ์ระหว่าง นิสิตกับนิสิต นิสิตกับอาจารย์ (อังศุมาลย์ จันทราทิตย์, วิริยา บุญชัย, อมรา ทองปาน, สัมภาษณ์) เหล่านี้ล้วนส่งผลให้นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อันเป็นผลสืบเนื่องถึง ลักษณะของแบบการเรียนรู้ที่นิสิตชอบ

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาแบบการเรียนรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตร- ศาสตร์ครั้งนี้ เมื่อพิจารณาแบบการเรียนรู้ในแต่ละแบบ โดยภาพรวม พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนระดับสูง จะชอบแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจาก นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง ส่วนมากเป็นนิสิตที่มีความรอบรู้ มีความตั้งใจ มีความพร้อม และมีจุดมุ่งหมายในการเรียน (ลักษณี มีนะนันท์ และรุจิเรศ ชาญรักษ์, 2528) มักจะเป็นแกนสำคัญในการทำงานกลุ่ม ศึกษา ค้นคว้าทำรายงาน ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องของการเรียน ในขณะที่นิสิตที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำให้ความร่วมมือน้อยในการทำงานกลุ่ม มักจะใช้วิธีเกาะกลุ่ม เพื่อเอาคะแนน (อมรา ทองปาน, อังศุมาลย์ จันทราทิตย์, สัมภาษณ์) นอกจากนี้ นิสิตที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูงยังเป็นพวกที่มีความสนใจศึกษา ค้นคว้า ทำให้มีข้อมูลข้อความรู้

ในการนำมาเสนอและอภิปรายในชั้นเรียน ประกอบกับนิสิตกลุ่มนี้จะมีความรับผิดชอบสูง และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จึงทำให้มีความกล้าสามารถแสดงออก มีส่วนร่วมในการเรียน การสอนมาก (ประ โยชน์ คุปต์กาญจนากุล, 2525) อีกทั้งเพื่อน ๆ มีความคาดหวังในตัวนิสิต ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูงว่า เป็นผู้มีความสามารถ จึงจำเป็นต้องอยู่เองที่นิสิตพวกนี้จะต้องพยายามศึกษาค้นคว้า และมีส่วนร่วมในการเรียนอยู่เสมอ เพื่อรักษาความสามารถทางการเรียนของตนตามที่เพื่อน ๆ และอาจารย์เคยชมเชยยกย่อง (ลักษณิ มีนะนันท์ และรุจิเรศ ชาญรักษ์, 2528)

จากการสัมภาษณ์คณาจารย์ในคณะวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเกษตร-ศาสตร์ พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง หรือที่เรียกว่า เด็กเรียนเก่งนั้น จะเก่งทุกอย่าง เรียนหนังสือเก่ง ทำกิจกรรมเก่ง (อรอนงค์ นัยวิกุล, สัมภาษณ์) ให้ความร่วมมือกับกลุ่มดี มีการช่วยเหลือกันตัวกันในกลุ่ม และมักจะเป็นผู้นำกลุ่ม (วิริยา บุญชัย, สัมภาษณ์) อีกทั้งเด็กเรียนเก่งนั้นจะมีความตั้งใจเรียน ขยันหมั่นเพียร ชอบค้นคว้าหาความรู้ ชอบทดลอง มีการสังเกต (อังศุมาลย์ จันทราปัติย์, สัมภาษณ์) มีความสามารถในการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ (ธารินี รอดสน, สัมภาษณ์) ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในทุกระดับ ด้านไม่ว่าจะในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียน ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม มีการติวและทบทวนวิชาให้โดยเฉพาะกับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ (อารย์ นวลอินทร์, สัมภาษณ์) ซึ่งลักษณะดังกล่าวนับว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุไร ชุมรม (2526) ที่พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักมีกิจกรรมเชิงวิชาการ เช่น ทบทวนวิชา อ่านหนังสือกับเพื่อน ๆ อันแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วม และร่วมมือกันในการเรียนระหว่างนิสิต และโดยเฉพาะนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในระดับต้น จะมีลักษณะแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ และมีส่วนร่วมสูงมาก เมื่อเทียบกับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตระดับต้นเป็นนิสิตใหม่ ซึ่งวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้กล่าวถึงนิสิตใหม่ว่า เขาจะรู้สึกตื่นเต้น สนใจต่อทุก ๆ สิ่งรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียน หรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย ประกอบกับนิสิตที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เป็นพวกที่มีสติปัญญาดี เรียนหนังสือเก่ง เมื่อสอบเข้าได้ในคณะที่ตนต้องการเขาจึงอยากเรียน มีความตั้งใจในการศึกษา และอยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจะให้ความสนิทสนมกับเพื่อนและเชื่อฟังคำสอนของอาจารย์ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530) นิสิตจึงมีลักษณะของการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมสูง ส่วนนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำนั้น อาจมีปัญหาในด้านการปรับตัวในการเรียน ซึ่ง

จากงานวิจัยของวรรณภา ปุณฺณโชติ และวัชรีย์ ทรัพย์มี (2527) พบว่า นิสิตนักศึกษามีปัญหามากในเรื่อง ไม่มีแผนการเรียนที่ดี กังวลใจเรื่องการสอน เรียนไม่เก่งในบางวิชา มีพื้นฐานความรู้ต่ำในบางวิชา ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์อย่างเป็นกันเอง จึงทำให้นิสิตเกิดความท้อถอยขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่อยากมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอนจะนั่งฟังเฉย ๆ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จะเข้ากลุ่มก็เพียงเพื่อให้ได้คะแนนเท่านั้น จึงมองดูเหมือนว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำไม่ค่อยให้ความร่วมมือ หรือมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

สำหรับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับกลาง ผลการวิจัยพบว่าจะมีลักษณะแบบการเรียนแบบร่วมมือ และส่วนร่วมสูงเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับกลาง เป็นผู้ที่มึระดับสติปัญญาปานกลาง และอยู่ตรงกลางระหว่างนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ เขาจึงสามารถเข้ากับกลุ่มเพื่อน ได้ดีทั้งกลุ่มเด็กที่เรียนเก่งและเด็กที่เรียนไม่เก่ง ถ้ารวมกลุ่มกับเด็กที่เรียนเก่ง นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับกลางก็จะเป็นผู้ตามที่ดี (อมรา ทองปาน, สัมภาษณ์) ให้ความร่วมมือในการช่วยศึกษาค้นคว้าในการทำงานกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการทำรายงาน การอภิปราย การสัมมนา การทดลอง หรือแม้แต่การศึกษานอกสถานที่ (อารีย์ นวลอินทร์, สัมภาษณ์) เขาเหล่านี้จะรู้และเข้าใจดีว่า จะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร หางานอย่างไร หรือถ้าพวกเขาได้ร่วมกลุ่มกับนิสิตที่เรียนไม่เก่ง นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับกลางก็จะเป็นผู้นำที่ดีคอยให้ความช่วยเหลือเพื่อน ไม่ทิ้งเพื่อน เขาจะมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการศึกษาค้นคว้า จัดสรรแบ่งส่วนงานที่ต้องรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม (อรอนงค์ นัยวิกุล, สัมภาษณ์) ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน เกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมกันในการช่วยกันคิดช่วยกันแก้ปัญหาในการเรียน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำชอบแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงสูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูงและระดับกลาง ซึ่งแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงนี้ เป็นแบบที่ผู้เรียนไม่สนใจเรียนเนื้อหาวิชาในชั้นเรียนตามแบบแผน ไม่มีส่วนร่วมกับนิสิตนักศึกษาคณะอื่น ๆ และอาจารย์ในห้องเรียน เขาเหล่านี้ไม่สนใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นและความเป็นไปในชั้นเรียน นิสิตที่ชอบแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงนี้ จะไม่ชอบการสอบ ไม่ชอบผู้สอนที่เอาใจจดจ่อ ไม่ชอบการสอนที่เป็นระบบ และไม่ชอบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนเป็นรายบุคคล หรือแบบตัวต่อตัว (Grasha and Reichman, 1978) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ เป็นพวกที่ไม่มีความพร้อมในการเรียน ไม่มีความตั้งใจ และไม่สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ทำให้ไม่มีข้อมูลและขาดข้อความรู้ที่จะนำมาเสนอและอภิปรายในชั้นเรียน อีกทั้งเป็นพวกที่ไม่ค่อยเข้าชั้นเรียน และขาดความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือน้อยในการทำงานกลุ่ม (อมรา ทองปาน, ชารีนี รอดสน, อรอนงค์ นัยวิกุล, สัมภาษณ์) ในขณะที่นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูงและระดับกลาง จะเป็นพวกที่มีความตั้งใจเรียน สนใจค้นคว้าศึกษาหาความรู้ มีความรับผิดชอบสูง ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มดี ลักษณะการเรียนแบบหลักเลี้ยงจึงไม่ค่อยปรากฏในนิสิตกลุ่มนี้ ซึ่งมีผลทำให้นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ ชอบแบบการเรียนแบบหลักเลี้ยงสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง และระดับกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแบบการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือสูงสุด รองลงมาคือ แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายในการจัดการเรียนการสอน การจัดหลักสูตร รวมทั้งสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ตลอดจนการใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม และเห็นการทำงานเป็นกลุ่มในลักษณะที่ให้นิสิตร่วมมือกัน ซึ่งลักษณะการเรียนแบบร่วมมือนี้ นิสิตจะรู้สึกว่าจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความสามารถซึ่งกันและกันกับกลุ่มเพื่อน พวกเขาจะให้ความร่วมมือกับอาจารย์และเพื่อน ทำงานร่วมกับผู้อื่น มองชั้นเรียนเป็นสถานที่ซึ่งเหมาะสมสำหรับการมีปะทะสังสรรค์ทางสังคม และเรียนรู้เนื้อหาวิชา ลักษณะการเรียนการสอนที่นิสิตชอบ จะเป็นการบรรยายกับสนทนาได้ตอบเป็นกลุ่ม สัมมนากลุ่มย่อย มีการพูดคุยถกเถียงเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาทั้งในและนอกชั้นเรียน ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้น ในการเรียนการสอน อาจารย์จะต้องเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากที่สุด นิสิตมีการซักถามมี การอภิปราย และมีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความสามารถของเขาให้มากที่สุด ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะนี้ เมื่อมีการมอบหมายงานให้นิสิตทำเป็นกลุ่มนั้น เงื่อนไขการทำงานเป็นกลุ่มที่เหมาะสมคือ ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจ และมีเวลาที่จะร่วมกันศึกษาหาความรู้อย่างจริงจัง ดังนั้น อาจารย์ควรได้คำนึงถึงการตรวจสอบความรับผิดชอบในการร่วมมือของนิสิต เนื่องจากมีนิสิตบางพวกที่เป็นสมาชิกกลุ่ม มักเกาะกลุ่มเพียงเพื่อให้ได้คะแนน โดย

ปราศจากความรับผิดชอบในการให้ความร่วมมือในการทำงาน ถ้าอาจารย์ไม่ตรวจสอบในจุดนี้ การจัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าว อาจส่งผลให้ทัศนคติความซื่อสัตย์ และขาดความตั้งใจในการทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้น การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วม อาจารย์จึงควรคำนึงถึงวิธีการที่จะทำให้เกิดเงื่อนไขอันเหมาะสมของการเรียนในลักษณะนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

สำหรับนิสิตระดับต้น พบว่า ชอบแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพาสูงกว่านิสิตระดับปลาย ซึ่งลักษณะการเรียนรู้แบบพึ่งพานี้ นิสิตจะมีความอยากรู้ อยากเห็นทางวิชาการน้อยมาก จะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น เขามองว่า อาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นแหล่งความรู้ และแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ เขาพยายามแสวงหาผู้ที่มีความสามารถที่จะแนะแนวทางในการศึกษา และต้องการได้รับคำบอกกล่าวว่า ควรทำอะไร ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนควรใช้วิธีการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นิสิตกลุ่มนี้ ได้คิดเอง พยายามใช้วิธีการให้เขามีความอยากรู้ อยากเห็น ในระหว่างการเรียนการสอน เมื่อมีการซักถาม อาจารย์ไม่ควรตอบคำถามจนหมด ใช้วิธีตอบแบบที่ยังคงมีข้อสงสัยไว้ และมอบหมายให้นิสิตผู้นั้นไปค้นคว้าต่อ แล้วนำกลับมาอภิปรายในห้องเรียนในคราวต่อไป หรือจัดให้มีการอภิปรายกลุ่ม โดยมอบหมายให้นิสิตที่มีลักษณะการเรียนรู้แบบพึ่งพา เป็นผู้นำกลุ่ม เพื่อเป็นการฝึกให้เขารู้จักรับผิดชอบ และรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลที่จะเตรียมมาอภิปราย นอกจากนี้อาจารย์ควรนัดหมายให้นิสิตที่มีลักษณะการเรียนรู้แบบพึ่งพา ได้เข้าพบบ่อย ๆ เพื่อให้เขาได้ซักถามในสิ่งที่สงสัยและมีปัญหา ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะช่วยแก้ปัญหาให้นิสิตที่มีลักษณะการเรียนรู้แบบพึ่งพาผลลงได้

สำหรับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ ที่พบว่า ชอบแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูงและระดับกลางนั้น ลักษณะแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่อันตรายมาก โดยเฉพาะกับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ ซึ่งถ้าเขายังคงชอบลักษณะการเรียนรู้แบบนี้ต่อไป คงยากที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน เพราะนิสิตที่ชอบแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงนี้ จะไม่สนใจเรียนเนื้อหาวิชาในชั้นเรียนที่ได้กำหนดไว้ตามแบบแผน ไม่มีส่วนร่วมกับเพื่อนนิตคนอื่น ๆ และอาจารย์ผู้สอน เขาจะไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นและความเป็นไปในชั้นเรียน มองห้องเรียนว่าเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ ดังนั้น อาจารย์ควรให้ความสำคัญในการแก้ปัญหา เพื่อไม่ให้เกิดลักษณะการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง แก่นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำมากเป็นพิเศษ โดยในระหว่างการเรียนการสอน อาจารย์ควรใช้วิธีซักถามเป็นรายบุคคล หรือเรียกให้นิสิตที่มีลักษณะการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงนี้ แสดงความคิด

เห็น หรืออภิปรายเนื้อหาวิชาที่กำลังอยู่ในระหว่างการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เขามีความตื่นตัว และหันมาให้ความสนใจในการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น อาจารย์จะต้องจัดการเรียนการสอนให้น่าสนใจ อย่าให้เกิดความเบื่อหน่ายในชั้นเรียน เมื่อสอนเสร็จแล้วก็อาจให้มีการประเมินผลโดยการสอบ และมอบหมายงานให้ทำเพิ่มเติม โดยให้ทำงานเป็นรายบุคคล หรืองานเดี่ยว เพราะนิสัยที่ชอบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงนี้ จะไม่รับผิดชอบงานที่ทำเป็นกลุ่ม มักจะใช้วิธีแอบแฝงเอาเปรียบเพื่อนฝูง แต่ถ้าอาจารย์มอบหมายให้ทำงานเดี่ยวก็จำเป็นต้องรับผิดชอบ เพราะรู้สึกว่าเป็นคะแนนที่จะต้องทำงานด้วยตัวเอง นอกจากนี้อาจารย์ควรให้ความใกล้ชิดกับนิสิตกลุ่มนี้เป็นพิเศษ โดยอาจมีการนัดหมายให้นิสิตเข้าพบสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง เพื่อสอบถามถึงงานที่มอบหมาย และตรวจสอบความรับผิดชอบในเรื่องการเรียนเป็นการกระตุ้นให้นิสิตที่มีลักษณะการเรียนแบบหลีกเลี่ยง กระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา และหันมาให้ความสนใจในการเรียนไปโดยปริยาย ซึ่งการให้ความสนใจและเอาใจใส่นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำนี้ เพื่อจะได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาดูเปรียบอื่น ๆ ที่มีผลต่อแบบการเรียนของนิสิตนักศึกษา เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม สภาพครอบครัว และภูมิหลัง ซึ่งจะช่วยให้ผลการวิจัยสมบูรณ์และมีประโยชน์ยิ่งขึ้น
2. ควรทำการศึกษาแบบการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แยกตามคณะวิชา เพื่อจะได้เห็นลักษณะการเรียนที่แท้จริงของนิสิตในแต่ละคณะวิชา ที่มีเนื้อหาหลักสูตรรายวิชาที่แตกต่างกัน
3. ควรทำการศึกษาลักษณะของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แยกตามคณะวิชา แล้วนำมาเปรียบเทียบกับแบบการเรียนในแต่ละคณะวิชา เพื่อดูความสอดคล้องและความแตกต่างระหว่างลักษณะนิสัยกับแบบการเรียนเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป
4. ควรทำการสร้างเครื่องมือที่ใช้วัดแบบการเรียนสำหรับนิสิตนักศึกษาไทย โดยเฉพาะ เพื่อให้เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรม และสภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยไทย
5. ควรมีการศึกษาแบบการสอนของอาจารย์ และหาความสัมพันธ์กับแบบการเรียนของนิสิตว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด อย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น